

Principiile fundamentale ale avocaturii

Îndrumar pentru avocați

Acest îndrumar pentru avocați a apărut cu sprijinul Asociației Avocaților Americani Inițiativa pentru Supremația Legii și a fost finanțat printr-un grant acordat de către Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile exprimate aparțin autorului și nu reflectă neapărat opinia Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii.

INTRODUCERE

Rolul avocaturii într-o societate este unul fundamental – de a face supremația legii efectivă, de a promova drepturile omului, de a-i ajuta pe cei defavorizați și de a da voce celor care nu au o influență politică. Eu cred sincer că actualmente avocații din Moldova depun eforturi să promoveze aceste valori, să-și facă vocea auzită și să se consolideze într-o profesie juridică unită și puternică. Totuși pentru a deveni astfel, profesia juridică însăși are nevoie de schimbări semnificative, în special în domeniul admiterii în profesie, instruirii inițiale și continue a avocaților, calificării profesionale și calității serviciilor juridice și garanțiilor efective de exercitare a profesiei.

Pentru a contribui la o mai bună informare și înțelegere a unor aspecte importante ce țin de profesia juridică, Asociația Avocaților Americani Inițiativa pentru Supremația Legii (ABA ROLI) a susținut publicarea unor îndrumare pentru avocați și avocații-stagiari. Primul astfel de îndrumar este dedicat principiilor fundamentale ale avocaturii. Autorul le-a analizat prin prisma Legii cu privire la avocatură, a Statutului profesiei de avocat și a Codului deontologic al avocaților Baroului din Republica Moldova. Îndrumarul a fost revizuit și coordonat cu domnii Alexandru Țurcan și Mihai Lupu, avocați și membri ai Consiliului Uniunii Avocaților, cărora ABA ROLI le aduce mulțumiri.

Cu deosebit respect,
Olimpia Gribincea
Consultant juridic,
ABA ROLI Moldova

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE AVOCATURII

Vladislav GRIBINCEA, avocat, Președinte, Centrul de Resurse Juridice

Într-o societate bazată pe supremația legii, misiunea avocatului nu se limitează doar la executarea fidelă, în condițiile legii, a unui mandat. Avocatul trebuie să acționeze atât în interesul persoanelor cărora le apără drepturile și libertățile cât și în interesul justiției. Sarcina acestuia nu este doar de a pleda cauza clientului său, ci de a-l consilia pe ultimul (a se vedea preambulul Codului deontologic al avocaților europeni).¹

În scopul realizării adecvate a misiunii avocatului, au fost elaborate reguli cu privire la comportamentul și activitatea avocatului de către asociațiile de avocați. Astfel, Carta principiilor fundamentale ale avocatului european (Carta CCBE)², enumeră 10 astfel de principii: independența și libertatea de a apăra și consilia; secretul profesional; evitarea conflictelor de interese; demnitatea, onoarea și probitatea; loialitatea față de client; tratamentul echitabil al clientului în ceea ce privește onorariul; competență profesională; respectarea colegilor de breaslă; respectul față de supremația legii și buna administrare a justiției; și auto-reglementarea profesiei. Aceste principii, de obicei, fac parte din normele deontologice. În Republica Moldova majoritatea acestor reguli au fost încorporate în Codul deontologic al avocaților Baroului din Republica Moldova (Codul deontologic).³ Principalele dintre aceste principii se regăsesc și în legislația Republicii Moldova. În pofida faptului că majoritatea acestor reguli țin de deontologie, încălcarea acestora de către avocați sau avocații stagiați constituie abatere disciplinară (a se vedea art. 56 alin. 1 al Legii cu privire la avocatură (Legea)). De rând cu principiile avocaturii, prin lege sunt stabilite incompatibilități, care sunt menite să asigure buna funcționare a avocaturii.

a) independența și libertatea de a apăra și consilia

Potrivit art. 51 al Legii, avocatul este independent și se supune numai legii. El nu trebuie să admită presiuni din partea statului sau a asociațiilor săi (*mutatis mutandis*, Comentariul la Carta CCBE). Această independență este necesară atât pentru încrederea în justiție, cât și pentru încrederea în imparțialitatea judecătorului. Prin urmare, avocatul trebuie să evite orice prejudiciere a independenței sale și să nu neglijeze etica profesională pentru a-i mulțumi pe clienții săi, pe judecător sau pe terți (*mutatis mutandis* Codul CCBE, p. 2.1.1).

¹ adoptat de Consiliul Consultativ al Barourilor Europene la 28 octombrie 1988 (Codul CCBE).

² adoptată de CCBE la 24 noiembrie 2006

³ adoptat de Congresul Avocaților din 20 decembrie 2002, modificat și completat la 23 martie 2007

Potrivit art. 51 al Legii, avocatul este liber să-și aleagă poziția sa. Totuși, el poate fi constrâns, în condițiile legii și în interes public, să reprezinte interesele anumitor persoane. Chiar și în aceste cazuri, însă, avocatul nu trebuie să accepte ingerințe în reprezentarea acestor persoane.

Art. 52 alin. 1 al Legii interzice imixtiunea în profesia de avocat. Art. 52 alin. 5 al acestei legi cere pedepsirea actelor de insultare, calomniere sau amenințare a avocatului. Totuși, nici Codul contravențional și nici Codul penal nu prevăd sancțiuni specifice în acest sens. În cauza *Colibaba c. Moldovei* (27 octombrie 2007) Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a criticat amenințarea de către procuratură cu urmărirea penală a avocaților pentru adresarea acestora cu acuzații grave față de această instituție.

Art. 52 al Legii prevede că avocatul nu poate fi supus percheziției corporale sau controlului personal în timpul exercitării atribuțiilor profesionale, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă. În caz de reținere a avocatului sau de tragere la răspundere penală, organul care a efectuat măsurile în cauză este obligat să informeze Ministerul Justiției și Consiliul Uniunii Avocaților în decurs de 6 ore din momentul reținerii sau tragerii la răspundere penală. Spre regret, Codul de procedură penală nu prevede obligația de informare a Ministerului Justiției și Consiliului Uniunii Avocaților în astfel de cazuri.

Pentru a se bucura de încredere din partea terților și a judecătorilor, avocatul trebuie să rămână independent față de clientul său. Avocatul trebuie să-i explice clientului că nu poate acționa neonest. Astfel, potrivit art. 54 alin. 1 lit. d) al Legii, avocatul este obligat să recurgă doar la mijloace și metode legale pentru apărarea intereselor clientului. Pe de altă parte, avocatul nu trebuie să furnizeze cu bună știință judecătorului informații false sau de natură să inducă în eroare (Codul CCBE, p. 4.4).

b) secretul profesional

Esența profesiei de avocat presupune faptul că acestuia i se vor comunica lucruri pe care clientul nu le-ar spune altei persoane și că avocatul ar trebui să primească informațiile pe bază de confidențialitate. Fără confidențialitate nu poate exista deplină încredere. Respectarea confidențialității nu este doar obligația avocatului, ci este un drept fundamental al clientului, care presupune interdicția de a folosi informațiile comunicate avocatului împotriva clientului (Comentariul la Carta CCBE). Din acest motiv, art. 58 alin. 1 al Statutului profesiei de avocat (Statutul profesiei) prevede că avocatul este obligat să păstreze secretul informațiilor privitor la orice aspect al cauzei care i-a fost încredințată.

Avocatul nu este în drept să transmită, fără acordul clientului, unor terți documentele legate de exercitarea delegației (art. 55 alin. 1 al Legii).

Potrivit art. 58 alin. 5 al Statutului profesiei, „secretul profesional vizează toate informațiile și datele de orice tip, în orice formă și pe orice suport, precum și orice documente redactate de avocat, care conțin informații sau date furnizate de client sau se fundamentează pe acestea în scopul acordării asistenței juridice și a căror confidențialitate a fost solicitată de client”. Obligația de a păstra secretul profesional se extinde asupra tuturor organelor profesiei de avocat și a salariaților acestora, cu privire la informațiile cunoscute în exercitarea funcțiilor și atribuțiilor ce le revin (art. 58 alin. 4 al Statutului profesiei).

Art. 58 alin. 2 al Statutului profesiei interzice obligarea avocatului de a divulga aceste informații. Atât Codul de procedură penală (art. 90 alin. 3 p. 2) cât și Codul de procedură civilă (art. 133 lit. b) nu permit audierea avocatului în calitate de martor în ceea ce privește informațiile obținute datorită exercitării profesiei. Art. 58 alin. 2 al Statutului profesiei permite avocatului să divulge aceste informații doar dacă avocatul este urmărit penal sau disciplinar, sau când există o contestație în privința onorariilor convenite, însă exclusiv în scopul și strict în limitele necesare autoapărării.

Potrivit art. 52 alin. 3 al Legii, avocatul nu poate fi supus percheziției corporale sau controlului corporal în timpul exercitării atribuțiilor profesionale, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă. În scopul asigurării secretului profesional, Statutul profesiei (art. 58 alin. 6) cere avocaților să păstreze dosarele numai la sediul profesional. Codul deontologic interzice avocatului să-și aibă oficiul la domiciliul său (p. 1.5.3). După cum prevede art. 52 alin. 2 al Legii, percheziționarea domiciliului sau a spațiului în care avocatul acordă asistență juridică, a transportului utilizat de acesta, ridicarea obiectelor și documentelor ce aparțin avocatului nu pot fi făcute decât prin hotărâre a instanței de judecată. Din sensul acestei norme reiese că percheziționarea domiciliului, sediului sau transportului avocatului nu poate avea loc în ordinea prevăzută de art. 125 alin. 4 al Codului de procedură penală (în baza ordonanței procurorului, cu informarea ulterioară a judecătorului). Spre regret, Codul de procedură penală nu conține reguli atât de stricte în ceea ce privește imixtiunea în activitatea avocatului.

Art. 53 alin. 3 al Legii garantează confidențialitatea consultării clientului. În hotărârea *lordachi ș.a. c. Moldovei* (10 februarie 2009, para. 50) CtEDO a criticat faptul că legislația Republicii Moldova, deși garantează confidențialitatea comunicărilor dintre avocat și client, nu clarifică ce se întâmplă în cazul în care, din întâmplare, a fost interceptată

convorbirea telefonică dintre avocat și client. Confidențialitatea întreprinderilor nu presupune doar lipsa terților la întrevedere ci și crearea condițiilor ca avocatul și clientul să vorbească nestingherit. În hotărârea *Oferta Plus SRL c. Moldovei* (19 decembrie 2006, para. 145-156) CtEDO a constatat că, din cauza peretelui de sticlă care separa avocatul de client în timpul întreprinderilor în centrul de detenție, un observator independent putea avea bănuiele temeinice că întreprinderea putea fi interceptată.

La efectuarea percheziției în sediul sau la domiciliul avocatului urmează a fi întreprinse măsuri de către judecător și organul de urmărire penală pentru a respecta secretul profesional. Astfel, percheziția nu ar trebui să urmărească informațiile obținute de avocat de la client, judecătorul urmează să autorizeze percheziția doar dacă există motive foarte temeinice, cu indicarea măsurilor pentru protecția celeilalte informații protejate de secretul profesional, iar în încheierea judecătorului urmează a fi indicate bunurile care sunt căutate (a se vedea hot. CtEDO în cauza *Mancevski c. Moldovei*, 7 octombrie 2008). În cazul ridicării de către organul de urmărire penală a documentelor ce conțin secret profesional, art. 58 alin. 8 al Statutului profesiei îi impune avocatului obligația să se opună acțiunilor ilegale și să informeze Decanul Baroului despre acest fapt.

Art. 58 alin. 9 al Statutului profesiei, de asemenea, cere: corespondența dintre avocați, între avocat și client, precum și dintre avocat și organele profesiei, indiferent de formă, să fie „confidențială”. Aceasta înseamnă că informația și corespondența transmise nu pot fi prezentate ca probă în justiție (art. 58 alin. 11 al Statutului profesiei). Regulile deontologice nu stabilesc dacă avocatul poate comunica clientului său despre discuțiile sau corespondența avute cu avocatul oponentului. În unele țări acest fapt este interzis.

Obligația de a păstra secretul profesional este absolută și nelimitată în timp (p. 1.3.2 al Codului deontologic). Divulgarea secretului profesional de către avocat sau avocatul stagiar constituie abatere disciplinară gravă (art. 58 alin. 3 al Statutului profesiei). Obligația de a păstra secretul profesional cere avocatului să impună angajaților săi sau celor cu care colaborează respectarea secretului său profesional (p. 2.3.4 al Codului CCBE).

c) evitarea conflictelor de interese

Avocatul nu este în drept să acorde asistență juridică persoanei dacă, în cauza dată, el acordă sau a acordat asistență juridică unor persoane ale căror interese vin în contradicție cu interesele persoanei în cauză (art. 54 alin. 2 al Legii), sau când un asemenea risc este real (p. 3.1 al Codului deontologic). O interdicție similară este prevăzută și de art. 67

alin. 5 p. 3 al Codului de procedură penală. Legea cu privire la avocatură mai interzice acceptarea cauzei în care avocatul a fost implicat anterior în calitate de judecător, procuror, organ de urmărire penală, expert, specialist, interpret sau martor, sau dacă se află în raporturi familiale sau de rudenie cu astfel de persoane (art. 54 alin. 2 lit. b și c). De asemenea, avocatul nu va accepta cauza unui nou client dacă prin aceasta riscă să fie violat secretul încredințat de un vechi client, sau ar favoriza noul client în mod nejustificat (p. 3.2.3 al Codului CCBE).

Avocatului nu îi este interzis să reprezinte concomitent două persoane în aceeași cauză, atât timp cât nu există contradicții între interesele clienților. Pentru aceasta, Statutul profesiei cere acordul tuturor părților (art. 57 alin. 34). Pe tot parcursul asistării sau reprezentării, avocatul se va consulta permanent cu fiecare dintre clienții asistați sau reprezentați în ceea ce privește deciziile care trebuie adoptate și motivele determinante în adoptarea acestora, astfel încât fiecare client să poată lua propriile decizii, în baza unor informații complete (art. 57 alin. 10 al Statutului profesiei). Între clienții reprezentați în comun regula confidențialității nu se aplică (art. 57 alin. 11 al Statutului profesiei).

Dacă după preluarea cauzei apare riscul divulgării secretului profesional sau interveni un conflict între interesele clienților reprezentați, avocatul trebuie să renunțe la cauzele tuturor clienților (p. 3.2.2 al Codului CCBE).

Dacă avocații sunt asociați în grup, regulile cu privire la conflictul de interese sunt aplicabile în privința tuturor avocaților asociați (p. 3.2.4 al Codului CCBE).

d) demnitatea, onoarea și probitatea

Avocatura este o profesie nobilă, care cere de la avocați un comportament pe măsura profesiei. Prestigiul profesiei nu poate fi asigurat fără crearea condițiilor pentru încrederea în avocați. Pentru a se bucura de încrederea clienților, a terților, a instanțelor de judecată și a statului, avocatul trebuie să dea dovadă că este demn de încredere. Din acest motiv, nu este permisă accederea în profesia de avocat a persoanelor care au comis anterior crime grave, au fost excluși anterior din avocatură sau din alte funcții publice din motive compromițătoare, care au un comportament incompatibil cu Codul deontologic, sau care au încălcat deliberat drepturile și libertățile fundamentale ale omului (a se vedea art. 10 al Legii). Avocatul trebuie să se abțină de la orice acțiune care i-ar putea compromite reputația sa sau reputația profesiei și încrederea publică în profesia de avocat. Aceasta nu înseamnă că avocatul trebuie să fie o persoană perfectă. Totuși,

acesta este dator să se abțină de la conduita dezonorantă în activitatea sa profesională, în alte activități și chiar în viața privată (a se vedea Comentariul la Carta CCBE). Conduita dezonorantă poate duce la anumite sancțiuni, inclusiv, în cazurile cele mai grave, excluderea din profesie.

Statutul profesiei de avocat interzice avocatului să prezinte cu bună știință informații false, ori să inducă în eroare (art. 57 alin. 35).

e) loialitatea față de client

Loialitatea față de client este esențială pentru un avocat. Avocatul nu are dreptul să acționeze contrar intereselor legitime ale clientului, cu excepția cazului când clientul își recunoaște vina, să adopte o poziție fără a o coordona în prealabil cu acesta, sau să refuze, fără motive întemeiate, apărarea clientului său (art. 54 alin. 3 al Legii). Totuși, acest fapt nu poate justifica încălcarea obligațiilor deontologice (a se vedea art. 57 alin. 35 al Statutului profesiei), deoarece interesele clientului nu pot fi mai presus de interesele profesiei de avocat. Codul deontologic interzice expres avocatului acceptarea propunerilor frauduloase (p. 2.9).

Relațiile dintre avocat și client trebuie să fie oficiale (p. 2.8 al Codului deontologic) și bazate pe respect reciproc. În cadrul acestor relații avocatul trebuie să rămână independent de client. În principiu, avocatul acționează doar atunci când este împuternicit de către clientul său și doar în limitele contractului încheiat (art. 57 alin. 21 al Statutului profesiei). În cazul în care are dubii, acesta este obligat să întreprindă măsuri pentru a se convinge că împuternicirile transmise lui prin reprezentant sunt valabile (p. 2.2 al Codului deontologic).

Preluând cauza, avocatul își asumă responsabilitatea să informeze clientul la intervale rezonabile despre evoluția cauzei încredințate (art. 57 alin. 14 al Statutului profesiei), decât dacă contrariul nu a fost convenit în prealabil cu clientul (art. 57 alin. 16 al Statutului profesiei).

Ori de câte ori clientul propune o cale asupra căreia avocatul apreciază că va avea consecințe legale negative, avocatul va atenționa clientul cu privire la consecințe și, după caz, este în drept să rezilieze contractul de asistență juridică (art. 57 alin. 8 al Statutului profesiei). El este obligat să se abțină de la asistarea și sfătuirea conștientă a unui client în activități infracționale (art. 57 alin. 13 al Statutului profesiei).

Avocatul nu este în drept să declare vinovat clientul dacă acesta nu-și recunoaște vinovăția. În același timp, recunoașterea de către client a vinovăției nu privează avocatul de dreptul de a contesta acuzația și de a cere achitarea clientului (art. 54 alin. 4 al Legii).

f) tratamentul echitabil al clientului în ceea ce privește onorariul

Avocatului îi revine obligația să informeze clientul despre onorariu, iar valoarea însumată a onorariilor sale trebuie să fie echitabilă și justificată (Carta CCBE). Onorariul pretins de avocat trebuie să fie total cunoscut clientului și trebuie să fie conform legii și regulilor profesionale (p. 3.4 al Codului CCBE).

Avocatul trebuie să încerce întotdeauna să găsească cea mai convenabilă soluție pentru clientul său din punct de vedere cost-beneficiu. În cazul în care clientul este susceptibil să beneficieze de asistență gratuită, avocatul urmează să-l informeze despre aceasta (p. 3.7 al Codului CCBE).

Onorariul se stabilește prin acordul avocatului cu clientul. În funcție de modul de calculare, există trei feluri de onorarii, pe oră, pe activitate și onorariu de succes. Aceste tipuri de onorarii pot fi aplicate combinat (ex. o sumă fixă pentru preluarea cauzei și onorariu pe oră pentru fiecare oră lucrată). În cazul remunerării pe oră avocatul va ține evidența timpului lucrat, iar plata finală se va face în baza dării de seamă prezentate clientului. Practica ținerii evidenței timpului lucrat este recomandată și în cazul remunerării pe activitate deoarece, în cazul solicitării încasării forțate a acestuia de la oponent, instanța de judecată, în temeiul art. 96 Cod de procedură civilă, va solicita justificarea onorariului perceput de avocat.

În majoritatea țărilor europene onorariul de succes, supranumit „*cota litis*”, adică cel încheiat până la finalizarea definitivă a cauzei și prin care clientul se obligă să plătească avocatului, în caz de soluție favorabilă clientului, o parte din beneficiul obținut în litigiu, este interzis prin regulile deontologice. Totuși, acest fapt nu interzice stabilirea mărimii onorariului în funcție de mărimea pretenției, cu condiția că acest fapt este în concordanță cu onorariile de acest gen recomandate de barou (a se vedea p. 3.3 al Codului CCBE). Codul deontologic interzice onorariul *cota litis* (a se vedea p. 3.4 al Codului deontologic). Statutul profesiei de avocat însă expres menționează că avocatul poate recurge la acest procedeu (a se vedea art. 64 alin. 13). Totuși, onorariul de succes plătit avocatului nu poate fi pretins ulterior de la partea care a pierdut cauza.

La 30 martie 2012 Consiliul Uniunii Avocaților din Republica Moldova a aprobat Re-

comandarea privind cuantumul onorariului avocaților. Potrivit acestei recomandări, un diapazon rezonabil și recomandabil pentru mărirea tarifelor orare ale avocaților din Republica Moldova este între 50 și 150 euro/oră, deși avocații sunt liberi să-și stabilească tarifele orare și în afara acestui diapazon. Ea recomandă avocaților să perceapă onorarii calculate pe oră și are în anexa nr. 1 un model de raport privind activitatea prestată. În cazul onorariului de succes, un plafon de 17% din valoarea acțiunii a fost considerat rezonabil.

g) competență profesională

Avocatul nu poate consilia adecvat dacă nu are pregătirea și experiența profesională corespunzătoare. Din acest motiv, în majoritatea țărilor lumii există mecanisme destul de rigide de verificare profesională a viitorilor avocați, iar stagiul profesional este o normă. Legiuitorul moldovean a considerat că persoanele care au activat în calitate de judecător sau procuror timp de 10 ani, precum și doctorii în drept, au suficiente cunoștințe și deprinderi specifice profesiei de avocat pentru a fi admiși în profesie fără stagiul și examen de admitere în profesie (a se vedea art. 10 alin. 2 al Legii). În țările europene, juriștii cu experiență pot fi scutiți de stagiul profesional, însă vor fi chemați să susțină examenul de admitere în profesie.

Avocatul urmează să își consulte clientul în mod conștiincios și cu diligență (p. 2.3 al Codului deontologic). El nu va accepta cauza dacă cunoaște cu certitudine că nu are competența necesară (p. 2.5 al Codului deontologic) sau nu poate să se ocupe de ea cu promptitudinea necesară (p. 2.6 al Codului deontologic), sau când riscă să încalce secretul profesional.

Avocatul trebuie să evite prejudicierea clientului. Lui îi este interzis să participe la proces fără a lua cunoștință în prealabil de materialele dosarului (art. 54 alin. 4 al Legii). În cazul în care primul este în imposibilitatea să-și îndeplinească mandatul asumat anterior, el va informa clientul în prealabil despre acest fapt. De asemenea, lui îi revine sarcina, în cazul în care clientul este de acord, să asigure substituirea sa printr-un alt avocat (art. 57 alin. 19 al Statutului profesiei).

Pentru a asigura nivelul adecvat de pregătire profesională, Legea cu privire la avocatură obligă avocații să urmeze cursuri de formare profesională în volum de cel puțin 40 de ore anual (art. 54 alin.1 lit. i)). Avocații-stagiari sunt obligați să urmeze pe perioada stagiului cel puțin 80 de ore de cursuri de formare profesională (art. 15 alin. 6 lit. b) al Legii).

h) respectarea colegilor de breaslă

Colegialitatea dintre avocați este unul din principiile avocaturii (a se vedea art. 3 al Legii). Acest principiu impune ca relațiile dintre avocați să fie bazate pe încredere, spre beneficiul clientului și pentru a evita atât procesele inutile cât și orice comportament susceptibil să impiezeze reputația profesiei. Totuși, spiritul de colegialitate nu trebuie să pună niciodată interesele avocaților mai presus de interesele clientului (p. 5.1.1 al Codului CCBE).

Deși Legea cu privire la avocatură menționează acest principiu, ea nu conține detalii în acest sens. Regulile cu privire la raporturile dintre avocați sunt stabilite în Codul deontologic. Acesta prevede că, adresându-se unui coleg, avocatul va folosi sintagma „domnule avocat” sau „doamnă avocat”. În privința membrilor Consiliului Uniunii, a comisiilor de licențiere și disciplină, precum și a șefilor birourilor de avocați va fi folosit cuvântul „maestre” (p. 7.1.3).

Este de datoria oricărui avocat să ajute colegul care nu are competența necesară în vederea contactării avocatului pe măsură să ofere clientului serviciul solicitat (p. 7.2.1 al Codului deontologic).

Correspondența dintre avocați este confidențială. Dacă avocatul care primește corespondența nu este în măsură să asigure confidențialitatea, el trebuie să remită corespondența expeditorului fără a lua cunoștință de conținutul acesteia (p. 7.3 al Codului deontologic).

Avocatul nu poate pretinde sau primi de la un avocat sau de la un terț plăți sau compensații pentru că a recomandat un avocat unui client. De asemenea, el nu va plăti compensații pentru că a fost recomandat unui client (art. 57 pp. 26-27 al Statutului profesiei).

Avocatul nu poate intra în relație directă cu o persoană, cu privire la o anumită cauză, atunci când știe că această persoană este reprezentată sau asistată de un alt avocat, exceptând cazul în care el are acordul colegului său și se angajează să-l țină pe acesta la curent (p. 7.5 al Codului deontologic).

Un avocat nu poate succeda altui avocat în apărarea intereselor unui client decât cu condiția ca, în prealabil, să-și fi anunțat colegul și să se fi asigurat că au fost luate măsurile necesare în vederea achitării cheltuielilor și a onorariilor datorate acestuia. În cazul în care, spre interesul clientului, se impune luarea unor măsuri urgente, avocatul poate lua aceste măsuri cu condiția de a-l informa neîntârziat pe predecesorul său. Avocatul înlocu-

it va oferi avocatului care continuă cazul toate informațiile de care dispune și va colabora cu acesta în caz de necesitate cu scopul de a-i asigura clientului dreptul la apărare (p. 7.6 al Codului deontologic).

Pentru a întări încrederea și cooperarea dintre avocați în interesul clienților, este necesar să fie încurajată dobândirea unei mai bune cunoașteri a legilor și a normelor procedurale aplicabile. În acest scop, avocatul este obligat să ia atitudine cu toată diligența în pregătirea la nivel avansat a tinerilor avocați. În calitate de îndrumător al unui avocat-stagiar poate fi avocatul care întrunește înalte calități morale și profesionale, exercită profesia nu mai puțin de 5 ani și dispune de condiții suficiente pentru a asigura stagiul (p. 7.7 al Codului deontologic). Totuși, el nu poate avea mai mult de 2 avocați-stagiari (art. 19 alin. 4 al Legii).

Atunci când un avocat este de părere că un coleg avocat a încălcat o normă deontologică, el trebuie să-l atenționeze asupra acestui lucru. Dacă între avocați apare un diferend personal, de natură profesională, aceștia trebuie să încerce să-l soluționeze pe cale amiabilă. Înainte de a porni o procedură împotriva unui coleg, pe tema unui conflict de interese, avocatul trebuie să informeze Baroul, pentru a permite să-și dea concursul în vederea soluționării diferendului pe cale amiabilă (p. 7.8 al Codului deontologic).

i) respectul față de supremația legii și buna administrare a justiției

Avocatul este indispensabil justiției. El nu trebuie să afecteze prin comportamentul propriu buna funcționare a acesteia. Avocatul este obligat, în cazul în care acest lucru este oportun, să consilieze clientul în vederea soluționării amiabile a conflictului sau printr-o cale legală alternativă celei judiciare (art. 57 alin. 36 al Statutului profesiei). El este obligat să se abțină de la asistarea și sfătuirea conștientă a unui client în activități infracționale (art. 57 alin. 13 al Statutului profesiei).

Avocatul este obligat să studieze temeinic cauzele ce i-au fost încredințate, să se prezinte la fiecare termen stabilit și să manifeste conștiinciozitate și probitate pentru îndeplinirea mandatului încredințat (art. 57 alin. 1 al Statutului profesiei). El este obligat să respecte solemnitatea ședințelor de judecată; să pledeze cu demnitate. Avocatului îi este interzis să folosească expresii care ar putea leza instanța și participanții în proces, atât în ședința de judecată, cât și în afara acesteia (art. 57 alin. 2 al Statutului profesiei). El nu trebuie să furnizeze cu bună știință judecătorului informații false sau de natură să inducă în eroare (p. 4.4 Codul CCBE). Absența nejustificată în mod repetat de la ședințele

de judecată, fără asigurarea unei substituirii legale și competente cu acordul prealabil al clientului, constituie abatere disciplinară (art. 57 alin. 5 al Statutului profesiei).

Avocatul este obligat să poarte robă în fața instanțelor judecătorești. Purtarea robei în afara incintei instanței judecătorești este interzisă, cu excepția cazurilor când avocatul este delegat de organele baroului să reprezinte profesia într-o ocazie ce impune această ținută (art. 63 al Statutului profesiei). Modelul robei a fost aprobat de Uniunea Avocaților.

j) incompatibilități

Fără anumite incompatibilități nu poate fi asigurat prestigiul și buna funcționare a profesiei de avocat. Aceste incompatibilități pot viza atât admiterea în profesie cât și activitatea propriu-zisă a avocaților. Art.10 alin. 3 al Legii menționează șase categorii de persoane care nu pot fi admise în avocatură. Aceste interdicții au fost introduse pentru a asigura prestigiul și bunul nume al profesiei.

Deși avocatura este o profesie liberală, după admiterea în profesie avocații nu pot exercita alte funcții retribuite, cu excepția celor legate de activitatea didactică și științifică și cea de arbitru. De asemenea, avocatul nu poate fi întreprinzător sau notar (a se vedea art. 11 alin. 1 al Legii). Scopul acestor interdicții este greu de explicat. În multe țări europene astfel de interdicții nu se regăsesc.

În Republica Moldova avocatului îi este permis să facă publicitate activității sale profesionale, dar numai într-o formă reglementată de Uniunea Avocaților. Avocații au dreptul să asigure publicul cu informații despre activitatea desfășurată. Publicitatea avocatului, însă, spre deosebire de orice publicitate comercială ordinară, trebuie să fie veridică, să respecte secretul profesional și să fie realizată cu demnitate și prudență. Astfel, avocatului îi este interzis să folosească mijloace de reclamă prin procedee incompatibile cu demnitatea profesiei (art. 64 alin.1 al Legii).

Avocații pot utiliza una sau mai multe mijloace de publicitate, respectiv:

- a) plasarea unei firme;
- b) anunțuri de publicitate potrivit statutului profesiei;
- c) anunțuri și mențiuni în anuare și cărți de telefon;
- d) invitații, broșuri și anunțuri de participare la conferințe, colocvii etc. profesionale și de specialitate;
- e) corespondență profesională și cărți de vizită profesionale;

- f) publicare de articole ori materiale de interes profesional sau public, în domenii care țin de sau au tangență cu specializarea avocatului. Nu constituie o formă de publicitate profesională permisă de lege editarea unor materiale, în ediții care nu au tangență cu specializarea avocatului și care nu-și îndeplinesc menirea de a explica sau de a populariza anumite reglementări juridice, iar conținutul lor face dovada unui mesaj predominant laudativ sau comparativ;
- g) participarea la organizarea de evenimente, seminare, conferințe, mese rotunde etc. în țară și peste hotare, în domenii care au tangență cu specializarea avocatului. Participarea la organizarea unor evenimente cu caracter preponderent publicitar, care nu au tangență cu specializarea avocatului și care, prin natura lor, în loc să comporte o menire explicativă sau de popularizare a anumitor reglementări juridice, dau dovada unui conținut predominant laudativ sau comparativ, nu constituie o formă de publicitate profesională permisă de lege.
- h) pagină de Internet.

Toate mențiunile comparative sau laudative sau referințe la identitatea clienților sunt interzise.

Avocaților nu le este permisă utilizarea următoarelor mijloace de publicitate:

- a) oferirea serviciilor prin prezentare proprie sau prin intermediar la domiciliul, reședința unei persoane sau într-un loc public;
- b) propunerea personalizată de prestări de servicii efectuată de o formă de exercitare a profesiei, fără ca aceasta să fi fost în prealabil solicitată în acest sens.

Firma poate fi amplasată doar la intrarea în sediul avocatului. Nerespectarea regulilor cu privire la publicitate constituie o abatere disciplinară gravă (a se vedea art. 65 al Statutului profesiei).

Vladislav GRIBINCEA este avocat în Republica Moldova. Dumnealui este specializat în reprezentarea reclamanților în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și în litigii strategice la nivel național. El predă Convenția Europeană pentru Drepturile Omului la Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova și este formator la Institutul Național al Justiției din Republica Moldova. Între 2010 și 2012 el a fost implicat în calitate de expert în procesul de reformare a legislației moldovenești cu privire la organizarea judecătorească, procedură civilă și procedura penală. În perioada 2010–2011 dl Gribincea a fost membru al Comisiei de licențiere a profesiei de avocat. De asemenea, el conduce ONG-ul Centrul de Resurse Juridice din Moldova.

Opinia autorului este o opinie proprie, bazată pe experiență și viziuni personale.
Opinia expusă de autor nu reflectă neapărat poziția oficială a
Uniunii Avocaților din Republica Moldova.